

Identifying and Analyzing the Relationship Between Knowledge and Information Science with Kermanshah Province Issues from the Perspective of Graduates and Professors¹

Elaheh Azadi Hagi Abadi

Master Student, Information management, Razi University, Kermanshah, Iran.
elaheh.azadi13@gmail.com

Gholamreza Heidari

Associate Professor, Department of Information Science, Razi University, Kermanshah, Iran
(Corresponding author), Gh.heidari.razi.ac.ir

Mohamad Ali Farhadi

Assistant Professor, Department of Sociology, Razi University, Kermanshah, Iran.
m.farhadei@gmail.com

Abstract

Objectives: This research aims to identify and analyze the relationship between the field of knowledge and information science with the problems of Kermanshah province from the professors' and graduates' viewpoints of this field.

Methods: The research approach is qualitative. Data analysis is done with the qualitative content analysis method. The studied samples were selected by purposive sampling method. Finally, 20 professors and graduates of the knowledge and information science field were interviewed.

Results: The responses were categorized into three axes. The first axis was the knowledge and information science field and its dimensions, in which the interviewees' definitions of information were more in line with the traditional, engineering, and mathematical views and system-oriented approaches to information. Information issues also were introduced mostly around books and libraries. The interviewees' opinions in the second axis, regarding Kermanshah province and its issues, were to have agricultural and tourism capacity for Kermanshah province which not using these capacities was introduced as one of the important issues of the province. The relationship between the knowledge and information science field and Kermanshah province and its issues were discussed in the third axis. Professors and experts emphasized on lack of applying of specialists' opinions of knowledge and information science field to solve the problems of the province.

Results: The knowledge and information science field should be reviewed systematically and methodically in all aspects of identity, education, research, entrepreneurship, and foresight, considering the three important elements of depth, comprehensiveness, and modernity.

1. Received: 2021-04-24 ; Revised: 2021-05-31 ; Accepted: 2021-06-24 ; Published online: 2022-09-11

DOI: 10.22091/stim.2023.2372

© The Author(s).

Published by: University of Qom.

This is an open access article under the: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

In the development planning for the province, each area presents plans and programs in different formats, but in this planning, the information aspect has been neglected; and the professors and graduates of the knowledge and information science field do not have a plan and strategy in mind in a codified and coherent way.

Keywords: Knowledge and Information Science, Information Issues, Kermanshah, Qualitative Content Analysis.

شناسایی و تحلیل نسبت حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه^۱

الهه آزادی حاجی‌آبادی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت اطلاعات، دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
elaheh.azadi13@gmail.com

غلامرضا حیدری

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول).
ghrhaidari@gmail.com

محمدعلی فرهادی

استادیار، گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
m.farhadei@gmail.com

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی و تحلیل نسبت حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه است.
روش: رویکرد پژوهش کیفی بوده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش تحلیل محتوای کیفی انجام شده است. نمونه مورد مطالعه با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. در نهایت ۲۰ تن از استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی مورد مصاحبه قرار گرفتند.
یافته‌ها: پاسخ استادان و دانش‌آموختگان در سه محور دسته‌بندی شد. محور اول، حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و ابعاد آن بود، که در آن تعاریف مصاحبه‌شوندگان از اطلاعات، بیشتر در تناظر با نگاه سنتی، مهندسی و ریاضی و رویکرد نظام‌مدار به اطلاعات بود و مسائل اطلاعاتی از جانب آن‌ها بیشتر حول محور کتاب و کتابخانه معرفی شد.

۱. **پژوهش حاضر برگرفته از:** پایان‌نامه کارشناسی ارشد الهه آزادی حاجی‌آبادی، با عنوان: **شناسایی و تحلیل نسبت حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه**. استاد راهنما: غلامرضا حیدری، استاد مشاور: محمدعلی فرهادی. ارائه شده در گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی کرمانشاه، در سال ۱۳۹۹ می‌باشد.

استناد به این مقاله: آزادی حاجی‌آبادی، الهه؛ حیدری، غلامرضا؛ فرهادی، محمدعلی (۱۴۰۱). شناسایی و تحلیل نسبت حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۳۸ (۳)، ۳۶۵-۳۸۶.

DOI: 10.22091/stim.2021.6869.1570

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۸؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۰/۰۷/۲۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۶؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۰۶/۲۰

ناشر: دانشگاه قم
© نویسندگان.

نظر مصاحبه‌شوندگان در محور دوم، در مورد استان کرمانشاه و مسائل آن، داشتن ظرفیت کشاورزی و گردشگری برای استان کرمانشاه بود و استفاده نکردن از این ظرفیت‌ها از مسائل مهم استان معرفی شد. در مورد ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با استان کرمانشاه و مسائل آن در محور سوم بحث گردید و استادان و کارشناسان بیشتر بر عدم استفاده از نظرات کارشناسان و متخصصان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای حل مسائل استان تأکید داشتند.

نتیجه‌گیری: حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی باید به گونه‌ای نظام‌مند و روشمند در تمام ابعاد هویت، آموزش، پژوهش و کارآفرینی و آینده‌نگری با توجه به سه عنصر مهم عمق، جامعیت و روزآمدی، مورد بازنگری قرار گیرد. در برنامه‌ریزی‌هایی که برای توسعه در استان انجام می‌شود، هر حوزه طرح و برنامه‌ای را در قالب‌های مختلف ارائه می‌دهد، اما در این برنامه‌ریزی نگاه اطلاعاتی مورد غفلت واقع شده و استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی به صورت مدون و منسجم برنامه و طرحی را در ذهن ندارند.

کلیدواژه‌ها: علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مسائل اطلاعاتی، کرمانشاه، تحلیل محتوای کیفی.

۱. مقدمه

سیر تحولات پارادایمی جوامع و دانشگاه‌ها بیانگر گذر از مراحل سنتی و اولیه و قدم نهادن به مراحل اطلاعاتی و دانشی و رسیدن به پارادایم اطلاعات و دانش در جامعه است. جوامع بشری از در فرایند گذر از مراحل سنتی و کشاورزی به مراحل صنعتی و فراصنعتی و خدماتی رسیدند و اکنون به جوامع اطلاعاتی و دانشی قدم نهاده‌اند. هرچند ممکن است تمام جوامع به خوبی این مراحل را طی نکرده باشند، اما به هر حال جریان جهانی تحولات اطلاعاتی، دانشی و ارتباطات شبکه‌ای تا حد زیادی این مسئله را همه‌گیر و جهانی کرده است. همان‌طور که آذر و ذاکر حسینی (۱۳۹۸) بیان می‌دارند، سیر تحول در دانشگاه‌ها نیز بیانگر عبور از گفتمان‌های آموزش، پژوهش و کارآفرینی بوده که در نهایت به ایده مسئولیت اجتماعی در دانشگاه و نسبت دانشگاه با جامعه رسیده است.

نکته با اهمیت در مورد این گذر و تحولات، نزدیک شدن جامعه و دانشگاه به گفتمان اطلاعات و دانش است؛ گفتمانی که نقطه عطف تمامی تحولات فوق خواهد شد و پیرو آن همه امور و علوم حول این گفتمان شکل می‌گیرند. سقائی طلب (۱۳۹۵) در تعریف حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی معتقد است که علم اطلاعات و دانش‌شناسی به عنوان یکی از حوزه‌ها و گرایش‌های علوم اجتماعی و انسانی، تاکنون در جهت اعتلای فرهنگ کتاب و کتابخوانی تلاش کرده و امروزه توانایی آن را دارد که به واسطه ارتباطی که با اطلاعات، دانش و فناوری دارد، با ارائه بروندهای علمی کارا و مؤثر، خود را از چارچوب‌های سنتی کتاب و کتابخانه رهانیده و تلاش کند رسالت خود را در جامعه امروز به همگان اثبات کند و زمینه توسعه اطلاعاتی و دانشی را در جامعه فراهم آورد.

از سوی دیگر، جوامع ملی و محلی با مسائل مختلفی روبه‌رو هستند، استان کرمانشاه با جمعیت ۱۹۴۵۲۲۷ نفری (براساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵) در میانه ضلع غربی کشور قرار دارد و دارای ۱۴ شهرستان است، استان کرمانشاه در تمام ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اطلاعاتی و محیط زیست با چالش‌ها و مسائلی روبه‌رو بوده که نیازمند شناسایی، درک و چاره‌جویی از جانب متخصصان هر حوزه است.

در مطالعات اولیه‌ای که انجام شد، پژوهشی با این موضوع که بتوان از نتایج آن استفاده کرد، بازیابی نشد، البته مطالعات بسیاری در مورد اطلاعات و تأثیر آن بر جامعه اطلاعاتی انجام شده است، که در ادامه نتایج دو نمونه از این پژوهش‌ها ارائه شده است، نمونه اول، پژوهشی با عنوان «جامعه اطلاعاتی و اثرات آن بر انسجام اجتماعی» (طالقانی و همکاران، ۱۳۹۰) بوده که یافته‌های خود را، چنین بیان کرده است: جوامع مختلف تحت تأثیر تحولات بسیار عظیم علمی - تکنولوژیک،

به سمت جامعه اطلاعاتی در حال حرکت هستند. جامعه اطلاعاتی، جامعه‌ای است که ساختار آن متأثر از فناوری باشد. معیارهایی همچون فناوری، مشاغل اطلاعاتی، جغرافیا، فرهنگ، فراگیری رسانه‌ها و جهانی شدن در ایجاد جامعه اطلاعاتی مؤثر بوده‌اند. در جامعه اطلاعاتی، جوامع با چالش‌هایی چون نابرابری اجتماعی، هویت‌های جدید، تمایزپذیری و شالوده‌شکنی نهادهایی مانند دولت و فرصت‌هایی چون نقش اینترنت در پژوهش، خلاقیت و علم، تعامل و هم‌زیستی جهانی، هویت سیال و بین‌سیاره‌ای روبه‌رو شده‌اند. به علت وجود این چالش‌ها، انسجام اجتماعی در جامعه اطلاعاتی به خصوص در کشورهای در حال توسعه مانند ایران متزلزل شده است.

در نمونه دوم پژوهشی با عنوان «جامعه اطلاعاتی و توسعه» (عقیلی و یعقوبی، ۱۳۹۲) آمده است که توسعه، موتور حرکت جوامع است. گسترش فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی به پدید آمدن جامعه اطلاعاتی منجر شده و لزوم توسعه در وضعیت جدید، همچنان نمایان است. کشورهای در حال توسعه باید برای ابداع و تقویت زیرساخت‌های مورد نیاز بهره‌مندی از اینترنت و کاربردهای آن در جامعه اطلاعاتی بکوشند و با سیاست‌گذاری و صرف بودجه در این مسیر، فاصله خود را با کشورهای پیشرفته کاهش دهند. بخش عمده‌ای از آنچه به عنوان توسعه‌نیافتگی در وضعیت فعلی مطرح است، ناظر بر شکاف‌های جنسیتی و مسائل زنان، سلطه زبان انحصاری، فقر محتوا و شکاف دانشی است که بر سایر ابعاد مادی و معنوی توسعه کشورها تسری می‌یابد و افزایش آن ابعاد فاجعه‌باری به دنبال دارد. با پیشرفت گسترده جامعه اطلاعاتی، لزوم این سیاست‌گذاری‌ها در روند توسعه‌ای، بیش از پیش مشهود است. بنابراین، کشورهایی که از نظر در اختیار داشتن فناوری، فقیر محسوب شده‌اند، باید در گام نخست زمینه‌های قانونی، قضایی و ملی خود را برای سرمایه‌گذاری، مشارکت و دسترسی به اطلاعات فراهم سازند تا از انحصار این فناوری‌ها و یک‌طرفه شدن دادوستد جهانی اطلاعات جلوگیری شود.

نکته قابل تأمل در جامعه ما، به ویژه استان کرمانشاه، با استناد به برنامه مسئله‌شناسی راهبردی توسعه در استان کرمانشاه (فتاحی، ۱۳۹۵) این است که درک درستی از مفهوم اطلاعات و حوزه‌های مرتبط با آن در اذهان وجود ندارد. تصور غلطی که در باور بسیاری از مسئولان و تصمیم‌گیران و البته مردم عادی وجود دارد، این است که آنها فکر می‌کنند اطلاعات را می‌شناسند و در تصمیمات و برنامه‌ریزی‌های خود از آن استفاده می‌کنند و بهره‌وری از اطلاعات به معنای واقعی انجام شده است. اما این باور و تصور را با یک سؤال می‌توان به چالش کشید: اگر از اطلاعات به معنا و مفهوم درست آن استفاده شده است، چرا در بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها به طور اخص، برنامه‌ریزی توسعه استانی که

برای استان کرمانشاه طراحی شده است، برنامه و راهکاری اطلاعاتی همچون برنامه و راهکارهای اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و کشاورزی، برای اطلاعات وجود ندارد؟ چرا ستونی را به برنامه اطلاعاتی و راهکارهای آن ارائه نداده‌اند؟ تولید اطلاعات برای پایش روندها بسیار با اهمیت است، اما بوروکراسی ما فهمی از اهمیت اطلاعات ندارد، با توجه به پیشرفت جوامع و اطلاعاتی شدن آن و روبرو شدن با مسائل اطلاعاتی، چرا هنوز برنامه‌ای منسجم برای رفع مسائل اطلاعاتی، توسط مسئولین و کارشناسان ارائه نشده است؟ اطلاعات در عصر حاضر به عنوان محور و مدار امور بوده و پژوهش حاضر درصدد کاوش اهمیت اطلاعات در جامعه است.

با توجه به موارد گفته شده، دو پرسش اصلی این پژوهش، بدین صورت بیان شده است:

۱) با توجه به مفهوم جامعه اطلاعاتی، ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه، از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه چیست؟

۲) فعالیت‌های اطلاعاتی که به صورت بالفعل از جانب استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای استان کرمانشاه انجام شده است، بیشتر در کدام مقولات است؟

۲. مبانی نظری پژوهش

تعاریف و دیدگاه‌های متفاوتی درباره اطلاعات وجود دارد، برای درک بهتر این مفهوم باید به بررسی ابعاد آن با موضوع پژوهش حاضر پرداخت. شناخت بهتر حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی نیازمند درک چالش‌های شناختی و ابعاد نظری و عملی این حوزه است، این ابعاد به صورت تئوری در چند محور خلاصه می‌شوند: هویت، آموزش، پژوهش و کارآفرینی و آینده‌نگری (حیدری، ۱۳۸۹). در ادامه به تفصیل این ابعاد با محوریت حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی توصیف شده است:

الف) (هویت) حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی: کتابداری، حوزه‌ای علمی که پیشینه تاریخی طولانی به قدمت تمدن انسان بر روی کره خاکی دارد و درون‌مایه اصلی آن نیاز و تلاش فکری و علمی انسان است، عنوان رشته، چندین مرتبه تغییر یافته و اخیراً در داخل کشور به علم اطلاعات و دانش‌شناسی تبدیل شده است. هر تغییری در عنوان برای بیان ایده‌ای جدید شکل گرفته و ریشه در مسائل گوناگونی دارد. این تغییرات با هدف ایجاد سازگاری بیشتر با محیط و توصیف و تبیین شرایط و مسائل موجود قلمرو موضوعی صورت گرفته است. اطلاعات و دانش همواره هسته اصلی این رشته در تحولات دانشی انسان، در دسترس بوده است. متخصصان این حوزه متناسب با هر تحولی،

بسترسازی لازم را برای درك بیشتر فلسفه، ماهیت، هویت و کارکرد حوزه و رابطه آن با سایر علوم به منظور ارتباطی پایدار و سازنده فراهم آورده‌اند (جلالی دیزجی، ۱۳۹۵).

ب) آموزش در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی: در دنیای کنونی، دانشگاه‌ها متولیان اصلی برنامه‌های آموزشی برای تربیت نیروی انسانی در رشته‌های علمی و تخصصی هستند؛ اما مسئله اینجاست که معمولاً آهنگ تغییر رشد نوآوری‌های عرصه شغلی، از آهنگ دگرگونی در برنامه‌های آموزشی سریع‌تر است و آموزش‌های دریافتی اغلب به خلاءهایی دچار می‌شوند (حری، ۱۳۸۵). از این‌رو، پیگیری مداوم فرآیند برنامه‌ریزی برای بازنگری و روزآمدسازی برنامه‌های آموزشی، به منظور تکمیل رسالت اصلی دانشگاه‌ها، ضروری به نظر می‌رسد. گفتنی است، هماهنگی با بازار کار و نیازهای زمانی و مقطعی، تنها دلیل لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزشی و علمی نیست، بلکه تحولات فضایی، محیطی و همه‌جانبه در طول زمان، ضرورت هماهنگی با تحولات و پارادایم‌های علمی و ضرورت یکپارچه‌سازی و پیوستگی ابعاد و مقوله‌های حوزه‌های علمی، گسترش و تعمیق فرهنگ پژوهش، ایجاد روحیه خلاق و تفکر انتقادی، ابعاد دیگری از ضرورت‌های بازنگری و بازاندیشی در نظام‌ها و ساختارهای علمی و به ویژه آموزشی است (حیدری، ۱۳۸۹).

ج) پژوهش در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی: بررسی متون موجود در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی نشان می‌دهد که در حال حاضر، همه پژوهش‌هایی که در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی صورت می‌گیرند، از کارایی لازم برخوردار نیستند. تعدادی از پژوهش‌ها به صورت ناهماهنگ و پراکنده انجام می‌گیرند و متناسب با نیازهای جامعه نیستند. تعدادی از پژوهش‌ها کاربردی نبوده و از نتایج و یافته‌های آن‌ها در جهت رفع مشکلات جامعه استفاده نمی‌شود. تکراری بودن شماری از پژوهش‌ها، از ناتوانی پژوهشگران در یافتن موضوع مناسب و کاربردی، حکایت دارد. از این‌رو، به نظر می‌رسد در چند دهه اخیر، قلمرو پژوهش در این حوزه دچار کاستی‌هایی بوده است (حیدری و همکاران، ۱۳۹۶).

د) کارآفرینی و آینده‌نگری در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی: کارآفرینی به این دلیل که جامعه را به سمت تغییرات تکنیکی و مبتکرانه سوق می‌دهد و باعث رشد اقتصادی می‌شود و نیز دانش جدید را به خدمات و محصولات جدید تبدیل می‌کند، حائز اهمیت است. کارآفرینی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌تواند به ایجاد شغل و کاهش بیکاری در بین دانش‌آموختگان این رشته منجر شود. این مهم تنها در سایه تربیت دانش‌آموختگانی محقق می‌شود که مهارت‌های لازم برای کارآفرینی را کسب کرده باشند، زیرا عدم تناسب بین ظرفیت فعلی پذیرش دانشجو در

دانشگاه و نیازهای آتی بازار کار، مهم‌ترین عامل موفق نبودن فارغ‌التحصیلان در کارایی و اشتغال شناخته شده است. اشباع بازار کار و حجم انبوه فارغ‌التحصیلان در نگاه اول، دورنمایی ناامیدکننده از اشتغال فارغ‌التحصیلان را به تصویر می‌کشد؛ به خصوص که مشکلات استخدامی و موانع قانونی پیش‌روی آن، امکان دسترسی به شغل دولتی را برای فارغ‌التحصیلان تا حد زیادی کاهش داده است (سقائی طلب، ۱۳۹۵).

کارآفرینی در معنای وسیع امروزی، به روابط اجتماعی و انسانی و مسئولیت اجتماعی قابل تعبیر و تفسیر است، اما «مسئولیت اجتماعی دانشگاه» در ایران امروز، هنوز به‌مثابه مفهوم دانشگاهی، فهم‌پذیر نشده و به طور عمومی و اثرگذار رسمیت نیافته است. از این‌رو، گام اساسی در تقویت مسئولیت اجتماعی دانشگاه، رسمیت یافتن این موضوع در نظام آموزش عالی و تلاش و برنامه‌ریزی برای پرورش دانشجویان و دانش‌آموختگان مسئول، شهروند و پرسش‌گر و پاسخ‌گو است. رسمیت یافتن یعنی نظام آموزش عالی ایران بپذیرد و اراده کند تا دانشجویان و استادان در تجربه‌های یادگیری‌شان خود را در برابر نیازهای مردم، مسئله جامعه، ضرورت‌های تاریخی، حقوق بشر، ارزش‌های دموکراتیک و ساختن ایران، مسئول احساس کنند و حس مسئولیت مشترک به صورت «دغدغه» آن‌ها درآید (فاضلی، ۱۳۹۸).

مسئولیت اجتماعی دانشگاه زمانی رسمیت پیدا می‌کند که نظام آموزش عالی آگاهانه و عامدانه، پرورش «شهروند دانشگاهی» را همچون ضرورت قطعی برای جامعه امروز بپذیرد و عملکرد خود را میزان موفقیت در پرورش شهروند دانشگاهی ارزیابی انتقادی کند (دلانتی^۱، ۱۳۸۹). جاکوبسن^۲ می‌گوید، نظام آموزش عالی باید از خود بپرسد که آیا برنامه‌های درسی دانشگاهی می‌توانند «فرد کارآمد اجتماعی» تربیت کنند یا خیر (ام. کینگ و همکاران، ۱۳۹۷).

پس، با توجه به این افق جدیدی که به روی انسان در عصر کنونی گشوده شده، استفاده از اطلاعات برای بشر امری اجتناب‌ناپذیر است، اما دسترسی و استفاده از اطلاعات صحیح و وجود یک نظام اطلاعاتی، امری لازم تلقی می‌شود. در دنیایی که با انفجار اطلاعات روبرو شده است، پذیرش این مسئله که در جامعه‌ای هنوز به درستی جایگاه اطلاعات را تشخیص نداده‌اند و لزوم استفاده از اطلاعات را در حل مسائل، در برنامه‌های راهبردی و در برنامه‌ریزی در سطح خرد و

1. Delanty
2. Jacobsen

کلان نمی‌دانند، امری دشوار است (منصوریان، ۱۳۹۲).

۲-۱. استان کرمانشاه

کرمانشاه با عنایت به شرایط اقلیمی و امکان فعالیت‌های کشاورزی در طول سال، داشتن مرز مشترک با کشور عراق و نزدیکی به بازار مصرف مناسب این کشور، پتانسیل مناسبی برای توسعه و شکوفایی اقتصادی دارد. استان کرمانشاه علاوه بر بهره‌مندی از پتانسیل‌های طبیعی قابل توجه، دارای منابع انسانی جوان و تحصیلکرده نیز می‌باشد و به همین دلیل قابلیت‌های بالقوه و در مواردی بالفعل در حوزه‌های مختلف خدمات درمانی و سلامتی، تجارت معطوف به مرز، پرورش آبزیان، دامداری، پرورش طیور، خدمات شهری و کسب و کار و نیز برخی صنایع دستی در استان مشهود است (بیژندی، ۱۳۹۶، ص ۲۳).

۳. روش پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر کیفی بوده و روش مورد استفاده نیز تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار است. در روش تحلیل محتوای کیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها، فرآیندی چند مرحله‌ای است که طی آن داده‌هایی که از طریق به‌کارگیری ابزارهای جمع‌آوری در نمونه آماری فراهم آمده‌اند، خلاصه، کدبندی، دسته‌بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل و ارتباط‌ها بین این داده‌ها فراهم آید (خاکی، ۱۳۸۴).

به طور کلی مراحل که در تحلیل محتوای کیفی برای رسیدن به پاسخ سؤالات پژوهش باید طی کرد، در نمودار (۱) نمایان است. همان‌طور که مشخص است، سه مرحله اصلی در فرآیند انجام تحلیل محتوا باید طی شود: آماده شدن برای تحلیل، سازماندهی و در نهایت گزارش نتایج به دست آمده.

نمودار ۱- مراحل تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار

همان‌طور که در نمودار (۱)، نشان داده شده است، مرحله اول فرآیند تحلیل محتوای کیفی آمادگی است، که سه گام را در خود جای داده است، و هر سه از ابتدای پژوهش مورد توجه پژوهشگر بوده و به مرور تدوین شده است. به منظور گردآوری اطلاعات در زمینه سؤالات پژوهش، به مطالعه متون و منابع پیرامون استان کرمانشاه و مسائل و مشکلات این استان و همچنین مطالعه در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی پرداخته شد.

در گام چهارم نمونه‌گیری و انتخاب واحدهای تحلیل و زمینه انجام می‌شود، ملاک انتخاب جامعه نمونه، داشتن مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر، عضو هیئت علمی بودن در گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه‌های استان کرمانشاه، شاغل بودن در کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی و تخصصی بود که تعداد ۲۰ نفر از استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی به صورت هدفمند انتخاب شدند و مورد مصاحبه عمیق قرار گرفتند؛ ۴ تن از استادان عضو هیئت علمی دانشگاه رازی کرمانشاه، ۱ نفر از دانشگاه پیام نور کرمانشاه، ۱ نفر از دانشگاه علمی و کاربردی و ۱ نفر از دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه بودند و ۱۳ تن از دانش‌آموختگان نیز دارای حداقل مدرک کارشناسی ارشد بودند که برخی در کتابخانه‌های عمومی و تخصصی در استان کرمانشاه مشغول به فعالیت بودند و برخی دیگر در جایی مشغول به ارائه خدمت نبودند. تمام افراد انتخاب شده، شرایط لازم و ذکر شده برای پژوهش را دارا بودند.

در پژوهش‌های کیفی، متداول‌ترین واحد تحلیل، مضمون است که مضمون‌ها پر ارزش‌ترین واحدهایی هستند که در تجزیه و تحلیل محتوا باید مدنظر قرار گیرند و منظور از مضامین، معنای خاصی است که از یک کلمه یا جمله یا پاراگراف مستفاد می‌شود. این مضمون‌ها فضای خاص و مشخصی را اشغال نمی‌کنند، چون یک جمله ممکن است چند مضمون داشته باشد و یا چند پاراگراف متن، ممکن است فقط یک مضمون داشته باشد (معروفی و یوسف‌زاده، ۱۳۸۸).

به منظور افزایش اطمینان از روایی محتوایی و هماهنگ بودن پرسش‌های طراحی شده با اهداف پژوهش، از شیوه اعتباریابی و بازبینی توسط مصاحبه‌شوندگان استفاده شد و از استادان و اعضای هیئت علمی خواسته شد که روایی محتوایی سؤالات را مورد ارزیابی قرار دهند، که پس از مطالعه سؤالات، نکاتی در خصوص اصلاح برخی از آن‌ها مطرح شد، اما در نهایت اعتبار و روایی سؤالات مورد تأیید استادان و اعضای هیئت علمی قرار گرفت.

پس از انتخاب افراد برای مصاحبه، به منظور افزایش دقت و درستی تحلیل‌ها، تمام گفت‌وگو و

مصاحبه‌ها، توسط دستگاه ضبط، با کسب اجازه از هر مصاحبه شونده، ضبط شد. با توجه به اینکه جمع‌آوری داده‌ها و انجام مصاحبه در دوره‌ای انجام شد که ویروس کرونا^۱ در جامعه فراگیر شده بود، برخی مصاحبه‌ها به صورت مکتوب برای افراد ارسال شد، و آن‌ها نیز پاسخ‌های خود را به صورت مکتوب به پژوهشگر بازگرداند و یا ارسال پاسخ از طرف مصاحبه‌شونده به صورت فایل صوتی انجام شد. اما در بسیاری از مصاحبه‌ها به خصوص مصاحبه با استادان، با رعایت پروتکل‌های بهداشتی، مصاحبه به صورت «حضور» انجام شد. بنابر ماهیت پژوهش کیفی، برخی از سؤالات مصاحبه بعد از انجام چند مصاحبه اول، که با استادان و اعضای هیئت علمی دانشگاه در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی انجام شد، برای افزایش روایی محتوایی، تغییر کرد، و در نهایت سؤالات مورد تأیید اعضا قرار گرفت.

گام پنجم در تحلیل محتوای کیفی، دسته‌بندی و مقوله‌بندی یافته‌های حاصل و کدگذاری متن است.

۴. یافته‌ها

در گام پنجم، پس از پایان مصاحبه‌ها، دسته‌بندی یافته‌ها در قالب مفاهیم و مقوله‌ها انجام شد و پاسخ‌هایی که در هر سؤال در یک طیف بودند، دسته‌بندی شدند. برای تسهیل و رسیدن به پاسخ دو سؤال مطرح شده در پژوهش، دسته‌بندی یافته‌ها در سه بخش انجام شد، در سؤالات مطرح شده، ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه مورد پرسش قرار گرفته است. در دسته‌بندی انجام شده، در بخش اول حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و ابعاد آن، در بخش دوم، مسائل استان کرمانشاه و در بخش سوم، ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسائل استان کرمانشاه، و اقدامات استادان و دانش‌آموختگان برای کمک به حل مسائل در استان، مورد پرسش قرار گرفت. در ادامه دسته‌بندی هر سؤال و یافته‌های حاصل آمده است.

بخش اول: اطلاعات و ابعاد آن از نگاه استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و

دانش‌شناسی

در جدول شماره (۱)، دسته‌بندی بخش اول مصاحبه که شامل پرسش از اطلاعات و ابعاد آن بود، نشان داده شده است.

جدول ۱- دسته‌بندی و مقوله‌بندی مفاهیم در بخش اول، اطلاعات و ابعاد آن

نمونه پاسخ (کدگذاری باز)	مقوله	برچسب
اطلاعات را جمع‌مقدامی از داده می‌دانم. ترکیب درست و واقعی داده‌ها برای دانستن را اطلاعات می‌گوییم. مجموعه‌ای از دانستنی‌های علم، اطلاعات است.	نگرش یک‌سویه و نگرش سنتی	تعریف اطلاعات
استفاده از کتابخانه به شکل سنتی انجام می‌شود. ارتباط با متخصصان فناوری اطلاعات بیشتر شود. چپه‌گیری مدیران در برابر دیجیتال شدن، مسئله مهمی است.	عدم توجه به کتابخانه‌ها و فناوری در آن	مسائل اطلاعاتی استان
طراحی بانک‌های اطلاعاتی و پیاده‌سازی آن انجام شود و تربیت نیروی متخصص در این حوزه به عنوان مشاوران اطلاعاتی در پیشرفت شرکت‌ها نقش موثری خواهند داشت. حضور علم اطلاعات شاید بهترین و مؤثرترین متولی مدیریت دانش و اطلاعات در این حوزه است. در زمینه همکاری با سازمان‌ها و ارگان‌ها به صورت بین‌رشته‌ای و هم‌پا، با متخصصان فناوری اطلاعات، ایجاد سیستم‌های اطلاعاتی، توسعه بخش فرهنگی و اطلاع‌رسانی در استان بسیار توانمند هستند.	طراحی نظام‌های اطلاعاتی استفاده از مدیریت دانش	نقش علم اطلاعات و دانش‌شناسی در توسعه استان
به سمت اصول عملی گرایش پیدا کند و از تئوری دوری نماید. مهم‌ترین ضعف آن آکادمیک بودن است و مهارت محور نیست. بیشتر مبانی نظری پایه هر رشته است و باید روی آموزش عملی هم تاکید شود.	کاربردی نبودن قدیمی بودن سرفصل‌ها	نقش آموزش در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی
پژوهش‌هایی که تا الان انجام شده، ضعیف بوده و بیشتر پژوهش‌ها برای رفع تکلیف، روزمرگی و بدون داشتن یک برنامه پژوهشی منسجم صورت می‌گیرد. کارهای پژوهشی ما ضعیف بوده و ما هم نتوانستیم در قالب پژوهش راه حل‌های خوبی را به جامعه ارائه کنیم.	کاربردی نبودن نداشتن قابلیت اجرایی	نقش پژوهش در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی
ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی دانش شفاهی برای استان جهت نگهداری فرهنگ قومی و دانش شفاهی افراد در تمام زمینه‌ها. از ظرفیت‌های استانی با تلفیق اطلاعات درست استفاده شود، مثلاً کشاورزی، آب و هوا و نیروی انسانی را در مسیر توسعه بکار گرفت. ایجاد نظام‌های اطلاعاتی در حوزه‌های بازار، کسب و کار، مسائل فرهنگی و گردشگری. من چون نگاهم تئوریک است، مهم‌ترین خدمت را جا انداختن این مسئله می‌دانم که پیش‌فرض‌ها را به پرسش بگیری و پارادایمی ایجاد کنید که حول گفت‌وگو باشد.	ایجاد نظام‌های اطلاعاتی تغییر نگرش‌ها	کارآفرینی و آینده‌نگری در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

<http://stlm.gom.ac.ir>

در جدول شماره (۲)، تعریف افراد از اطلاعات و دسته‌بندی ابعاد آن نشان داده شده است. ۱۵

نفر از مصاحبه‌شوندگان (۷۵ درصد)، نگاهی ریاضی و مهندسی به اطلاعات داشتند. نگاه به اطلاعات باید به صورت انتقادی و معناشناختی باشد و جنبه‌ها و زوایای دیگری از اطلاعات درک شود. از جمله ابعاد دیگر اطلاعات که در این پژوهش مورد توجه بود، حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و آموزش و پژوهش است. حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای ادامه مسیر علمی خود نیاز دارد که از چارچوب‌های سنتی کتاب و کتابخوانی خود را برهاند و از مدیریت دانش برای بهره‌وری از اطلاعات استفاده کند. در بُعد آموزش نیز باید مباحث تئوری و عملی را هم‌پای هم پیش ببرد و تنها به ارائه درس تئوری اکتفاء نشود. در انتخاب عنوان‌های پژوهشی نیز به اولویت‌ها دقت شود و پژوهش را به منزله یک تکلیف نگاه نکنند و زمان و هزینه را صرف فعالیتی نمایند که قابلیت اجرایی شدن داشته باشد.

بخش دوم: استان کرمانشاه و مسائل آن از نگاه استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و

دانش‌شناسی

در بخش دوم به شناخت استان کرمانشاه و راه‌های رسیدن به توسعه در استان و همچنین مسائل استان از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان پرداخته شد، که در جدول شماره (۲)، پاسخ‌ها دسته‌بندی شده است.

جدول ۲- دسته‌بندی و مقوله‌بندی مفاهیم در بخش دوم، استان کرمانشاه و مسائل آن

برچسب	مقوله‌بندی	نمونه پاسخ (کدگذاری باز)
زمینه‌های توسعه در استان کرمانشاه	دارای پتانسیل کشاورزی	استان ویژگی‌های جغرافیایی، بافتی و فرهنگی خاص خود را دارد. استان ما از لحاظ کشاورزی جزو استان‌های زرخیز است.
	دارای پتانسیل کشاورزی	استان دارای ویژگی فرهنگی خاص خود است. ظرفیت‌های گردشگری خوبی در استان داریم.
مسائل مهم در استان کرمانشاه	مسائل اقتصادی	نیاز به شایسته‌سالاری داریم و توجه به توان و دانش افراد و اینکه کارشناسان تخصصی در جای خود قرار بگیرند.
	مسائل سیاسی	نارسایی عمدتاً ناشی از ضعف مدیریت و ناکارآمدی مدیران و دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان است.
	مسائل اجتماعی	عدم استفاده از نیروی انسانی کاربلد، و ظرفیت استانی استان مسئله استان است.
	مسائل فرهنگی	بیکاری افراد تحصیلکرده در اولویت است. گرایش به شغل‌های کاذب در افراد مهم است.

استان کرمانشاه یکی از استان‌های حاصلخیز کشور است که اگر مدیریت درستی در زمینه

کشاورزی در استان کرمانشاه انجام شود، هم راه را برای توسعه استان هموار می‌کند و هم به یکی از قطب‌های کشاورزی تبدیل خواهد شد. از سوی دیگر، استان دارای ظرفیت‌های گردشگری و توریستی مناسب و بالایی است که از این راه هم می‌توان با مدیریت صحیح، پیشرفت‌هایی را در استان ایجاد کرد. در مقابل، مسائل و مشکلاتی هم در استان وجود دارد که مهم‌ترین مسئله از نگاه افراد، بیکاری است. مسئولان استان کرمانشاه با مدیریت صحیح اطلاعات و استفاده از کارشناسان در تصمیم‌گیری‌ها می‌توانند بسیاری از مسائل را حل کنند و با اطلاعات و به‌کارگیری آن در موقعیت‌های مناسب، در مسیر توسعه قرار گیرند.

بخش سوم: ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با استان کرمانشاه و مسائل آن از نگاه استادان و دانش‌آموختگان این حوزه

در بخش سوم، ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با استان کرمانشاه و مسائل آن مورد بررسی قرار گرفت. برای سنجش و تحلیل نسبت اطلاعات با جامعه کرمانشاه، سؤالاتی از افراد پرسیده شد که دسته‌بندی و چکیده آن در جدول شماره (۳)، ارائه شده است.

جدول ۳- دسته‌بندی و مقوله‌بندی مفاهیم در بخش سوم، ربط اطلاعات و کرمانشاه

نمونه پاسخ (کدگذاری باز)	مقوله‌بندی	برچسب
مسئله‌شناسی راهبردی تاریخی، فرهنگی، هنری، سیاسی، اجتماعی و مذهبی دارد. وجود مسائل در طیف‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و علمی در استان؛ مبناها و پیشینه‌های تاریخی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و زیرساخت‌هایی وجود دارد که استفاده نمی‌شود.	نگاهی جامع و کلی	مفهوم مسئله و مسئله‌شناسی
کرمانشاه در مرحله پیش‌اطلاعاتی قرار دارد؛ زیرا مسئولان با مشکلات و مسائل استان آشنایی ندارند، چه برسد به بهره‌برداری از اطلاعات. از مرحله پیش‌اطلاعاتی گذشتیم، اما نیاز است که اطلاعات را سازماندهی کنیم و اگر افرادی باشند که از این اطلاعات درست استفاده کنند، قطعاً بسیاری از مشکلات حل خواهد شد. قابلیت عملیاتی‌سازی در کرمانشاه وجود دارد و فقط نیاز به کار کارشناسی هست، و نیاز است که مدیران به این باور برسند. بسیاری از مدیران براساس تجربه خود عمل می‌کنند، ما باید یاد بگیریم که همه چیز مبتنی بر شواهد بوده و براساس تحقیق ایجاد شده است.	قرار داشتن استان در مرحله پیش‌اطلاعاتی عدم استفاده و بهره‌وری از اطلاعات توسط مدیران عدم استفاده از نظرات اندیشمندان و متخصصان	وضعیت بهره‌وری از اطلاعات در استان کرمانشاه

نمونه پاسخ (کدگذاری باز)	مقوله‌بندی	برچسب
استان ما در مقایسه با سایر استان‌ها جایگاه مطلوبی ندارد، اما نسبت به استان‌هایی مانند سیستان، ایلام و لرستان، در وضع بهتری است. با توجه به وضعیت کرمانشاه از لحاظ سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و غیره به دلیل به کار نبستن اطلاعات علمی و درست، وضعیت رضایت‌بخش و دلگرم‌کننده نیست. ظرفیت اطلاعاتی ما نسبت به دیگر استان‌ها بسیار بهتر است و شاید در استفاده از اطلاعات مشکل داریم.	فقر اطلاعاتی در مقایسه با کلانشهرها مشکل در عدم استفاده از اطلاعات	جایگاه اطلاعاتی استان کرمانشاه در کشور
خلاء افراد مرتبط با حوزه اطلاعات (از جمله اعضای هیئت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی استان، مدیرکل کتابخانه‌های عمومی، پژوهشگران برتر) در ترکیب برنامه‌ریزی استان. در شورای برنامه‌ریزی استان افرادی که تخصص و تجربه مرتبط دارند و با دارای دانش و اطلاعات کافی در آن حیطه موضوعی هستند، عضو شورا نیستند. شغل‌ها براساس قابلیت و شایستگی افراد تقسیم نمی‌شود و افرادی که در رأس هرم قدرت قرار دارند، در استان، به اطلاعات اهمیت نمی‌دهند.	عدم وجود متخصصان اطلاعات در تصمیم‌گیری	نبود برنامه اطلاعاتی در برنامه‌ریزی توسعه استان
هر جایی که اطلاعات دقیق و سنجیده به ما بدهد، مثل کتابخانه یا هر جای دیگر کتابخانه و کانون پرورش فکری. کتابخانه‌های عمومی و تخصصی و دانشگاهی. تجربه افراد مسئول و مدیر، و استفاده از اندیشه صاحب‌نظران (آگاه و ناآگاه). جوانان تحصیلکرده دارای اطلاعات. افراد صاحب‌نظر و علمی و خیره. انواع منابع چاپی مثل اسناد، بخشنامه‌ها، مصوبات و غیره. برنامه‌های توسعه‌ای، برنامه‌های اول تا پنجم قبل از انقلاب، سالنامه و غیره. مقالات و پایان‌نامه‌ها.	کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی تجربه و دانش افراد منابع چاپی	منابع اطلاعاتی استان کرمانشاه
تحقیق و مطالعه در جنبه‌های مختلف اطلاع‌رسانی و ارائه نتایج پژوهش‌ها برای بهبود وضعیت سیستم‌های اطلاعاتی. فراهم کردن اطلاعات کافی و افزایش میزان دانش و آگاهی برای حل مسائل. برای سازماندهی اطلاعات تلاش کنم، اطلاعات درست و صحیح در اختیار مردم قرار دهم. برای دسترسی عموم به اطلاعات درست تلاش کنم. لینک دادن تمام حوزه‌ها به هم، چون ما بازایی اطلاعات خوانده‌ایم. یک چارچوب ساختاری برای پیاده‌سازی نظام‌های اطلاعاتی ارائه بدهم. نگارش کتاب و مقاله و انجام کارهای پژوهشی.	پژوهش و مطالعه کمک به استفاده درست از اطلاعات کمک به ایجاد نظام‌های اطلاعاتی تهیه کتاب و مقاله	مسئولیت اجتماعی استادان و دانش‌آموختگان

همان‌گونه که از تحلیل پاسخ‌های افراد در جدول شماره (۳) نمایان است، تعریف و نگاه جامعی نسبت به مسئله و مسئله‌شناسی در استان کرمانشاه وجود ندارد، فضایی که در استان کرمانشاه از نگاه اطلاعاتی حاکم است، یک فضای پیشاطلاعاتی است؛ چراکه هیچ برنامه‌ای برای نشان دادن ربط اطلاعات و جامعه طراحی نشده است، بسترهای لازم برای حرکت در مسیر توسعه اطلاعاتی وجود ندارد، نسبت به کلانشهرهای کشور، از اطلاعات به درستی استفاده نمی‌شود؛ چرا که در برنامه‌ریزی که برای توسعه انجام می‌شود، جای خالی برنامه اطلاعاتی به خوبی احساس می‌شود و براساس دیدگاه افراد، علت این امر نبود مدیران و مشاورانی از حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی در امر تصمیم‌گیری است. منابع استانی از نگاه افراد، بیشتر مراکز اطلاع‌رسانی همچون کتابخانه‌های عمومی، دانشگاهی و تخصصی است. همچنین افراد باتجربه و دارای دانش هم جزء منابع اطلاعاتی هستند که استفاده از این افراد در مسیر توسعه، می‌تواند کمک‌کننده و نقش کلیدی داشته باشد. با این حال بیشتر افراد مسئولیت اجتماعی خود را نسبت به جامعه در نشر و اشاعه اطلاعات در قالب مقاله و کتب و طراحی پایگاه‌های اطلاعاتی می‌دانند.

۵. نتیجه‌گیری

طبق بررسی‌ها و جستجوهای که انجام شد، هیچ پژوهش مرتبطی که بتوان نتایج آن را با یافته‌های حاصل مقایسه کرد، بازیابی نشد، پس برای بحث و نتیجه‌گیری در این پژوهش، به تحلیل و بررسی پاسخ‌های گردآوری شده از مصاحبه می‌پردازیم:

سؤال اول پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش بود که از دیدگاه استادان و دانش‌آموختگان، ربط حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با مسئل استان کرمانشاه چیست؟ با توجه به دسته‌بندی که در گام پنجم از فرآیند تحلیل محتوای کیفی انجام شد، می‌توان گفت که، برداشت و فهم روش‌مند و نظام‌مند وجود ندارد و یا کم است. مصاحبه‌شوندگان ابعادی از هر قسمت بیان می‌کنند، نگرش‌ها هم جامع، عمیق و روزآمد نیست. حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی بنابر ماهیت حوزه، در ارتباط با اطلاعات و مفاهیم مرتبط با آن است، برای اینکه این حوزه بتواند به حل مسائل در استان کمک کند، لازم است که به تقویت ابعاد خود بپردازد.

در بعد آموزش نیاز است که سرفصل‌های آموزشی کاربردی شده و از حالت تئوری خارج شود و عناوین تدریس شده روزآمد باشند. در بعد پژوهش، حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی این پتانسیل را دارد که بر روی اولویت‌های پژوهشی که متناسب با نیاز جامعه و استان است، تمرکز

کند و پژوهش‌هایی انجام شود که به رفع مسائل استان کمک کند. بعد سوم، کارآفرینی است که این امر نیازمند بازننگری و ایجاد تغییر در نگرش‌ها در این حوزه است. باید به دنبال ایجاد پارادایمی بود که حول گفتمان اطلاعات باشد و حوزه و جامعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی را از چارچوب سنتی کتاب و کتابخانه جدا کند.

استان کرمانشاه دارای پتانسیل‌های مناسبی از لحاظ اقتصادی (کشاورزی و گردشگری) بوده و در بعد فرهنگی دارای تمدنی کهنسال است. استفاده از تمام ظرفیت‌های توسعه در استان کرمانشاه در کنار استفاده از نظرات استادان و کارشناسان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی می‌تواند منجر به طراحی یک برنامه منسجم و کارآمد برای رفع بسیاری از مسائل در استان کرمانشاه باشد.

در برنامه‌ریزی که برای توسعه در استان انجام می‌شود، تمام حوزه‌های دانشی به ارائه طرح و برنامه خود در قالب همایش و یا دیگر برنامه‌ها می‌پردازند، این در حالی است که نگاه اطلاعاتی در این برنامه مورد غفلت واقع شده و این مهم برعهده استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی است که هم‌گام با سایر علوم و کارشناسان، این جای خالی را پر کنند.

در پاسخ به سوال دوم، در خصوص اقدامات بالفعلی که از جانب استادان و دانش‌آموختگان این حوزه تاکنون، برای استان کرمانشاه انجام شده است، بیشتر حول محور پژوهش و مطالعه بوده است، این افراد مسئولیت اجتماعی خود را در ترویج مطالعه و انجام فعالیت‌های پژوهشی و تهیه کتاب بیان کرده‌اند.

استادان و دانش‌آموختگان حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی با توجه به حرکت جوامع به سمت اطلاعاتی شدن، بهتر و بیشتر از قبل می‌توانند در مسیر توسعه اطلاعاتی در استان کرمانشاه حرکت کنند و با ارائه برنامه‌ها و راهکارهایی مناسب همچون ایجاد نظام‌های اطلاعاتی برای مراکز و سازمان‌ها، در مسیر توسعه مشارکت داشته باشند.

در راستای نتایج پژوهش، پیشنهادهای زیر قابل طرح است:

۱) ارائه عناوین جدید در سرفصل‌های درسی دانشجویان برای شناخت بیشتر مفاهیم مسئله و مسئله‌شناسی و مسئولیت اجتماعی در نسل چهارم دانشگاه‌ها پیشنهاد می‌شود، به دلیل عدم ارائه مفهومی جامع، عمیق و روزآمد از مفاهیمی چون مسئله و مسئله‌شناسی و مسئولیت اجتماعی از جانب دانش‌آموختگان و برخی استادان؛

۲) هم‌راستا بودن ارائه دروس تنوری و عملی در دانشگاه؛ چرا که بسیاری از دانش‌آموختگان در پاسخ به سؤالات آموزشی، بر کاربردی و عملی نبودن دروس تأکید داشتند.

۳) پاسخ‌های افراد در بُعد پژوهشی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، بیشتر بر این موضوع تاکید داشت که پژوهش‌ها برای رفع تکلیف انجام می‌شود و لازم است که به سمت کاربردی شدن و رفع نیاز جامعه باشد. پس، پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌هایی جدا از عنوان کتابخانه و با هدف شناخت بیشتر استان کرمانشاه انجام شود.

منابع

- آذر، خ.، ذاکر صالحی، غ. (۱۳۹۸). نقد و ارزیابی ایده دانشگاه جامعه‌محور در ایران از دیدگاه خبرگان علمی. *مطالعات اندازہ‌گیری و ارزشیابی آموزشی*، ۹(۲۸): ۲۳۳-۲۷۲. DOI: 10.22034/emes.2020.38970
- ام. کینگ، پ.، جی مایه‌پو، م.، مک‌روی، م. (۱۳۹۷). *مسئولیت اخلاقی دانشگاه*. ترجمه آ. امین و ا. بحیرایی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- بیژندی، ع. (۱۳۹۶). *خلاصه مطالعات و اقدامات طرح توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار (تکاپو) استان کرمانشاه*. تهران: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
- جلالی دیزجی، ع. (۱۳۹۵). بازشناختی از دانش‌شناسی: دیدگاهی واگرا یا همگرا در علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *نقد کتاب اطلاع‌رسانی و ارتباطات*، ۱۲: ۷-۲۶.
- حری، ع. (۱۳۸۵). *اطلاع‌رسانی: نگرش‌ها و پژوهش‌ها*. (چاپ دوم). تهران: کتابدار.
- حیدری، غ. (۱۳۸۹). آموزش کتابداری و علم اطلاعات در ایران: موانع و راهکارها. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴(۵۴): ۷۱-۱۰۵.
- حیدری، غ.، فنادی‌نژاد، ف.، چینی‌پرداز، ر. (۱۳۹۶). مروری بر مطالعات مربوط به اولویت‌های پژوهش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران و جهان. *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۳(۳): ۳۵-۶۲. DOI: 10.22091/stim.2017.880.1051
- خاکی، غ.ر. (۱۳۸۴). *روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه‌نویسی*. (چاپ دوم). تهران: بازتاب.
- دلانتی، ج. (۱۳۸۹). *دانش در چالش: دانشگاه در جامعه دانایی*. ترجمه ع. بختیاری‌زاده. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- سقانی طلب، م. (۱۳۹۵). *شناسایی و تحلیل موانع و راهکارهای کارآفرینی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیدگاه فارغ‌التحصیلان این رشته در دانشگاه‌های شهر اهواز*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- طالقانی، م.، میرابراهیمی، ع. (۱۳۹۰). *جامعه اطلاعاتی و اثرات آن بر انسجام اجتماعی*. مهندسی فرهنگی، ۵(۵۱): ۵۳.
- عقیلی، و.، یعقوبی، ع. (۱۳۹۲). *جامعه اطلاعاتی و توسعه*. *مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، ۵(۳): ۶۵-۷۸.
- فاضلی، ن. (۱۳۹۸). *زندگی سراسر فهم مسئله است: مسئله و مسئله‌شناسی در علوم اجتماعی و انسانی ایران*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- فتاحی، س. (۱۳۹۵). *مسئله‌شناسی راهبردی توسعه در استان کرمانشاه*. تهران: مرکز بررسی‌های استراتژیک.
- معروفی، ی.، یوسف‌زاده، م. (۱۳۸۸). *تحلیل محتوا در علوم انسانی*. همدان: سپهر دانش.
- منصوریان، ی. (۱۳۹۲). *تعامل انسان و اطلاعات: افقی نوین و نویدبخش در علم اطلاعات و دانش‌شناسی*. سخن هفته، شماره ۱۶۴. DOI: 10.13140/RG.2.1.2652.5683

References

- Aqili, S. & Yaghoubi, A. (2012). The Informational Society and Development. *Journal of Iranian Social Development Studies*, 5(3): 65-78. [in persian]
- Aum-King, P., Fish, M. & McAlroy, M. (2018). *Ethical responsibility of the university*. Trans. A.

- Matin & I. Behiraei. Tehran: Research Institute of Cultural and Social Studies. [in persian]
- Azar, Kh. & Zaker Salehi, G. (2020). Criticism and Evaluation of the Idea of Community-based University in Iran: The Viewpoint of Scientific Experts. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 9(28): 233-272. DOI: 10.22034/emes.2020.38970 [in persian]
- Bijandi, A. (2017). *Summary of studies and measures of business development plan and sustainable employment (Takapo) Kermanshah province*. Tehran: Department of Labor Cooperative Social Welfare. [in persian]
- Delanty, G. (2010). *Challenging knowledge: the university in the knowledge society*. Tehran: Institute of Cultural and Social Studies. [in persian]
- Fatahi, S. (2016). *Problemology Strategic Development in Kermanshah province*. Tehran: The center for strategic studies. [in persian]
- Fazeli, N. (2019). *Life is all about understanding the issue: Problems and problem-solving in Iranian social sciences and humanities*. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. [in persian]
- Heidari, GH. (2011). Library and Information Science Education in Iran: Barriers and Solutions. *Library and Information Sciences*, 14(54): 71-105. [in persian]
- Heidari.GH., Ghannadinejad, F. & Chinipardaz, R. (2017). A review of studies on research priorities in the field of information and knowledge science in Iran and the world. *Sciences and Techniques of Information Management*, 3(3): 35-62. DOI: 10.22091/stim.2017.880.1051 [in persian]
- Hori, A. (2006). *Informing: attitudes and research*. (Second edition). Tehran: The librarian. [in persian]
- Jalali Dizaji, A. (2016). Cognition of epistemology: A divergent or convergent perspective on information science and epistemology. *Information & Communication Quarterly Book Review*, 12: 7-26. [in persian]
- Khaki, Gh. (2005). *Research method with an approach to thesis writing*. (Second edition). Theran: Baztab. [in persian]
- Mansourian, Y. (2013). Human-Information Interaction: A New and Promising Horizon in Information Science and Knowledge. *Word of the Week*, 164. DOI:10.13140/RG.2.1.2652.5683. [in persian]
- Maroufi, Y. & Yousefzadeh, M.R. (2009). *Content Analysis in the Humanities*. Hamedan: Sepehr Danesh. [in persian]
- Saghaei Talab, M. (2016). *Identifying and analyzing barriers and entrepreneurial strategies in information science and science from the perspective of graduates of this field in Ahvaz universities*. M.A. Thesis. Knowledge and information science field. Shahid Chamran University of Ahvaz. [in persian]
- Taleqani, M. & Mirebrahimi, S.A. (2011). Information Society and its Impacts on the Social Integrity. *Cultural Engineering Quarterly*, 5(51): 53. [in persian]